ספרים נוספים · אהבת ישראל

מדריך מעשי כיצד לדון לכף זכות

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

מדריך מעשי כיצד לדון לכף זכות

מקור הטקסט: אור ברסלב

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/מדריך-מעשי-כיצד-לדון-לכף-זכות/
הקובץ נוצר ב־22 בנובמבר 2026 מגרסה v39-202611200317 של הספרייה.

תוכן העניינים

כיצד לדון לכף זכות 5
החיוב לדון כף זכות לפי ההלכה 5
אי ידיעת פרטי המעשה בשלימותו 6
המעשה נעשה בכוונה טובה 6
חוסר הכרות עם חברך השונה ממך 7
דנים את האדם במקום את המעשה 10
צריך להתאמץ לדון לכף זכות 11
סיפורים בענין כף זכות 12
קשוט עצמך תחילה 12
הבן האהוב 13
גזלן היתומים 13
איזה חוסר צניעות 14
העוזרת שגנבה 14
חוצפה שכזו 14
מאחורי הגב 15
ירא שמים בסתר כבגלוי 15
דמעתה מצויה 16
החנווי הבוגדני 16
חסד של אמת 17
הילדה המנודה 17
מטבע הזהב 18
מלבין פני חבירו ברבים 19
ביומו תתן שכרו 20
המורה הדייקן 20
סיפורי כף זכות של גדולי ישראל 21
אבא אומנא 21
וידויים של פושעים 21
שבעים שנה נלחם עם יצרו 22
העגלון הצדיק 22
אבל הוא לא משקר 22
רבי עקיבא איגר ונכדו 23

תפילה שנזכה לדון את חברינו לכף זכות 23

הוכן מתוכנת תורת אמת, מותר להפיץ בכפוף לתנאי רשיון CC BY-NC-SA 2.5 - אסור בשימוש מסחרי

כיצד לדון לכף זכות

החיוב לדון כף זכות לפי ההלכה

תורתינו הקדושה מחייבת אותנו לדון לכף זכות שנאמר "בצדק תשפוט עמיתך" , ואם אכן היינו נוהגים כן לא היה לשון הרע ורכילות בעולם וכבר מזמן היינו נגאלים, שכף החובה היא השורש שממנו נולדים דברי הלשון הרע והרכילות, וכאשר אדם רואה את חבירו עושה מעשה ודן אותו בליבו לכף חובה, הרי כבר יש בידיו דברי לשון הרע או רכילות לספר, ובהרבה מקרים זו רק שאלה של זמן מתי הוא יספר את הדבר או יפעל ממש לרעת חבירו, ואם היה דן לכף זכות לא היה לו מה לספר על חבירו, והלשון הרע לא היתה נולדת כלל.

הרואה או שומע גנותו של חבירו במצוות בין אדם לחבירו או בין אדם למקום, וחבירו ירא אלהים צריך לדונו לכף זכות אפילו אם המעשה נראה לו נוטה יותר לכף חובה. {ח"ח הלשה"ר ג-ז}

הרואה או שומע גנותו של חבירו במצוות בין אדם לחבירו או בין אדם למקום, וחבירו הוא בינוני אשר נזהר מן החטא ולפעמים נכשל בו, אם המעשה נראה לו שקול - שניתן לפרש המעשה לזכות או לחובה באותה מידה, צריך לדון את חבירו לכף זכות. {ח"ח הלשה"ר ג-ז}

הרואה או שומע גנותו של חבירו במצוות בין אדם לחבירו או בין אדם למקום, וחבירו בינוני אשר נזהר מן החטא ולפעמים נכשל בו, אם המעשה נראה לו נוטה יותר לכף חובה נכון מאוד שיהיה אצלו הדבר כספק ולא יכריעהו לחובתו של חבירו. {ח"ח לשה"ר ג-ז} {ח"ח לשה"ר ג-ח}

הרואה או שומע גנותו של אדם רשע, אינו צריך לדונו לכף זכות אלא לכף חובה, ולגביו לא שייך כל מה שכתוב בהמשך {ח''ח עשין ג' במ''ח}.

ישנם מקרים שעושה המעשה הרע, עשהו בגלל נסיבות מסויימות כגון לחץ גדול שהיה נתון בו בפרנסתו או בעניינים אחרים, ולולי זה לא היה עושה את המעשה, ואף על פי שהמעשה שנעשה אסור, מכל מקום הדבר קל יותר בחומרתו ממעשה שנעשה מתוך זלזול או על מנת להכעיס, גם זו נקודה המסייעת להפחית קצת מחומרת המעשה שנעשה.

ולכן - גם כאשר אי אפשר לנקות לגמרי את עושה המעשה מכף חובה, חובה עלינו ללמד עליו זכות כדי להפחית מחומרתו של המעשה, וזה בכלל "בצדק תשפוט עמיתך".

הדן את חבירו לכף זכות המקום ידינהו לכף זכות

ישנן מספר סיבות הנובעות מחסרון ידיעה וחסרון התבוננות הגורמות לאדם לדון את חבירו לכף חובה, ואי"ה נסביר בקצרה את העקריות שבהן, ובסוף החיבור נביא סיפורים הממחישים את הענין:

אי ידיעת פרטי המעשה בשלימותו

מצוי מאוד שמי שרואה או שומע מעשה של חבירו הנראה ממבט ראשון כמעשה לא טוב, ממהר לחרוץ את דינו לכף חובה בגלל שאינו יודע את פרטי המעשה שעשה חבירו בשלימותו, ועובר בכך על מצות "בצדק תשפוט עמיתך".

ובאמת אם היה יודע את פרטי המעשה היה רואה בהרבה מקרים שהמעשה אינו רע כלל, או אינו רע כפי שחשב. כמעט בכל מעשה ששומע או רואה האדם ישנם פרטים נסתרים היכולים להכריע את המעשה לכף זכות, ולכן מוטל על האדם בכח מחשבתו ודמיונו לנסות ולהשלים את הפרטים החסרים במעשה כדי להציג את המעשה באור חיובי. (בהמשך נביא אי"ה סיפורים המראים עד כמה יכול מעשה להראות רע אפילו שאינו רע).

ככל שאדם מרחיק לכת ומוצא אופן לדון את חבירו לכף זכות, כך מקיים בצורה טובה יותר את מצוות "בצדק תשפוט עמיתך" אפילו אם באמת חבירו אשם והכף זכות לא נכונה, כי זה מה שצוותה התורה לעשות. (בהמשך אי"ה נביא סיפורים על גדולי ישראל עד כמה התאמצו לדון לכף זכות אפילו במקרים שהמעשה נראה רע מאוד).

וחשוב לזכור שלא מוטל על האדם לדון את חבירו על פי האמת - כי זה תפקידו של בורא עולם, ושל הבית הדין.

וגם במקרה שאדם ניזוק ממש מחבירו בממונו אמנם רשאי לברר היטב את הפרטים הנחוצים ולתבוע אותו לדין תורה כפי ההלכה, אבל בכל זאת חייב לדונו לכף זכות ולהמשיך לקבלו בסבר פנים יפות - ואין סתירה בין הדברים.

המעשה נעשה בכוונה טובה

הכוונה טובה אבל התוצאה לא - קורה שכוונתו של חבירו היתה לטובה, אך שיקול דעתו לא היה נכון שלא ראה את הנולד ויצא ממנו דבר רע במקום טוב. וכן קורה שעושה המעשה התכוון לטוב אך לא שקל היטב את הצדדים במעשה אחד כנגד השני, כגון שעשה חסד מחוץ לביתו ובזה נמנע מעשיית חסד עם אשתו וציער אותה, גם כאן

המעשה לא נבע מרוע לב, אלא מטעות בשיקול דעתו וחוסר לימוד מספיק של סדר העדיפויות.

לפעמים המעשה טוב ונכון לפי ההלכה אבל הרואה או השומע מפרש את המעשה לרעה בגלל נגיעתו האישית, לדוגמא כשחבירו מוכיחו על מעשיו - אבל הוא נעלב ומפרש את תוכחתו כאילו שחבירו מתגאה עליו שהוא יותר טוב ממנו, וכן אדם שאינו יודע את ההלכה ובגלל זה נעלב מחבירו שאינו רוצה להלוותו ללא שטר או עדים (כפי שחובה לעשות לפי ההלכה).

בהרבה מקרים לא רואים את הדבר הטוב שעתיד לצאת מהמעשה, ואף על פי שהמעשה נראה כמעשה רע מכל מקום באמת הוא מעשה טוב כמו לדוגמא: רופא המכאיב למטופל אצלו לטובתו, וכן תלמיד שרבו גער בו או אפילו נידה אותו לטובתו, וכן המאבד ממונו של חבירו כדי להפרישו מאיסור, וכן הורים המונעים מילדיהם דברים שאינם טובים עבורם, וכן בית דין המלקים מישהו כדי שישפר את דרכו ויחזור מדרכו הרעה, וכן מקרים כדוגמאת המעשה עם הבבא סאלי הקדוש זצוק"ל שבייש יהודי כדי להצילו ממות (המעשה מובא בהמשך תחת הכותרת "המלבין פני חבירו ברבים").

חוסר הכרות עם חברך השונה ממך

אחד הקשיים הגדולים שיש לאדם לדון את חבירו לכף זכות נובעים מהשוני בינו לבין חבירו, אדם נוטה לצפות מחבירו שיזהר ויקפיד באותם הדברים שהוא נזהר ומקפיד, והוא אינו לוקח בחשבון שחבירו שונה ממנו בענינים רבים, ואם יבחן היטב את הדבר יכול לגלות להפתעתו שלמרות חסרונותיו של חבירו בכל זאת יש לחבירו כמה יתרונות עליו.

אמר רבא בכל יום ויום מרובה קללתו משל חבירו (גמרא סוטה מט.) בעוונותינו הרבים רבו הצרות הגורמות לאנשים בלבול וחוסר ישוב הדעת, אנשים סובלים מבעיות ומטרדות שונות בפרנסה בבריאות בשלום בית בחינוך הילדים ועוד, וכל אלו גורמים לקוצר רוח, לבלבול, לשכחה, ולחוסר ישוב הדעת, בדרך כלל אדם שבחסדי השם אינו לוקה בדברים אלו אינו מודע להשפעתם הרעה של דברים אלו על חבריו, ונפרט חלק מהם:

שכחה - קורה שאדם לא מקיים את אשר הבטיח מתוך ששכח, ואפילו שרשם לפניו ובקש שיזכירו לו כל זה לא עזר, והוא קבע פגישה ושכח לא הגיע, או התחייב לשלם ולא שילם וכדומה. (כמובן ששכחן אינו פטור מלשלם את החוב או את הנזק שגרם, אבל צריך לדונו לכף זכות)

בלבול וחוסר שימת לב - קורה שאדם לא משיב שלום לחבירו, או לא עונה לו, או נראה כמתעלם מדברים שהיה צריך לעשות, או שוכח לכבות את הפלאפון בכניסה לבית הכנסת, וזה נובע מבילבול וחוסר ריכוז ולא מתוך כוונה רעה, וכן קורה שאדם מחלל שבת כי שכח ששבת היום, או שוגה בהלכה בגלל ששכח איזה פרט.

אדם שלא שומע טוב - לפעמים כשאתה מדבר אל חברך ולא נענה, תחשוב על זה שיש אנשים ששמיעתם לא טובה, הם שומעים חלש ולא ברור, ולכן לא שמו לב לדבריך, או הבינו אותך לא כפי שאמרת, ולפעמים שמיעה לא טובה גורמת לאדם לדבר בקול רם מאוד שאינו נעים לשמוע, אם חברך הוא אדם קולני, יתכן שבסך הכל אינו שומע טוב ...

אדם לא ערני - ישנם אנשים שאינם ערניים, ומגיבים באיטיות לכל הקורה סביבם, בין אם זה קורה בגלל חושיהם הלא חדים, ובין בגלל מחשבתם האיטית. קורה שאדם כזה מזיק את חבירו בגופו או בממונו על ידי שנתקל בו או בחפציו, והוא לא שם לב ולכן גם אינו מבקש סליחה ומפייס, ובגלל שלוקח לו זמן להבחין בדברים גם אינו עומד מיד כראוי לכבוד הוריו רבו או ספר תורה, אלא מתנהל באיטיות שלא ברצונו.

אדם חסר חכמה - קורה שחברך עושה מעשה מתוך שעדיין לא יודע שהדבר אסור, או שאינו מודע לגבי חומרת המעשה ומשמעותו, או שאין לו חכמת חיים לדעת שמעשה מסויים מזיק מרגיז ומצער את חבריו, ואת כל אלה אם היה יודע לא היה עושה, ולפעמים פשוט לא הבין מה רצית ממנו או מה סכמת עמו ....

אדם חלש איטי או חולה - ישנם אנשים שמסיבות שאינן תלויות בהם, עושים את כל מעשיהם ומגיבים לסביבתם באיטיות רבה, ונוצר הרושם כאילו הם עצלנים ועושים כן בכוונה, ישנם אנשים שמתפללים בישיבה או נשענים על הסטנדר בזמן תפילה בגלל שקשה להם, או שבגמר העמידה פוסעים אחורה ויושבים לפני שהעומד אחריהם סיים את תפילתו, או שקשה להם לעזור לאשה בביתם או לחבריהם, וזה נראה כאילו הם מזלזלים במצוות או באחרים, אם ראית אדם שעושה אחד מהדברים האלה, אל תדון אותו לכף חובה שאינך יודע עד כמה קשה לו, ובהרבה מקרים שכרם של אנשים אלו מרובה מאוד, שהם מתאמצים מאוד להגיע לבית הכנסת או לעמוד בתפילה.

אדם קצר רוח - לפעמים לחץ נפשי והרגשות לא נעימות כגון טרדות, יסורים, עייפות, מטלות מרובות (כגון אם המטפלת בילדים) , חפזון, או צרות אחרות , גורמים לאדם להיות קצר רוח (חסר סבלנות), אדם קצר רוח יכול בקלות לקבל החלטות שגויות מחוסר התבוננות ומחשבה, להגיב בחוסר סבלנות וחוסר אדיבות, ואף לאבד שליטה על מעשיו בקלות, ולהגיע למעשים רעים, למרות שהדבר לא נובע מכוונה רעה, כמובן שמוטל על

האדם להשתפר במדותיו, אבל כפי שהעידו גדולי ישראל זו עבודה של שנים, ועד אז ... מוטל עלינו לחכות לו בסבלנות ובאהבה עד שישתפר.

אדם נרגן - ישנם אנשים שנדמה להם שדברים הקורים סביבם מכוונים כנגדם להרע להם, ולכן הם מגיבים על כל מיני דברים באופן לא ראוי, ולפעמים תגובתו הרעה של חברך נובעת מסיבה זו, אל תדין את חברך עד שתגיע למקומו (ונקוה שלא תגיע).

חצוניות מטעה - ישנם אנשים שמראיהם מטעה, הם נראים תמיד כאילו הם כועסים, או שקולם נשמע תמיד כמו כועס, או שנראים פרצופיהם כאילו הם צוחקים ומלגלגים (כמעשה דבר כהנא ורבי יוחנן - ב"ק קיז.), ראוי לשים לב ולא לפרש באופן לא נכון את מבטם או הניגון בדבריהם.

אדם עני - השם מוריש ומעשיר, אם חברך הוא איש עני, יש לו נסיונות קשים שיתכן שאתה לא מכיר, השיקולים שלו נובעים לפעמים מהעובדה ששאתו וילדיו רעבים ללחם, או חיים בדוחק גדול, קורה לפעמים שאדם לא מגיע לחתונה או שמחה שהוזמן אליה כי ... אין לו כסף לשלם את המתנה, וכן הוא נראה לבריות כמו קמצן, ונופל לנטל על הבריות למרות בזיונו הגדול כי אין לו ברירה, ובאמת הוא אינו אשם בכך ולא עשה כל רע, צריך לאהוב אותו, להבין את מצבו, ומצווה גדולה אף לעזור לו לצאת מעניותו עד כמה שניתן, ולהזהר לא לדון אותו לכף חובה.

חוזר בתשובה - לעיתים אנשים נוטים לצפות לשלימות בהתנהגותם של חוזרים בתשובה, אבל אין נכון לעשות כן, אנשים יקרים וחביבים אלו, משנים כעת את כל אורח חייהם המקולקל, זה שינוי בעשרות אלפי פרטים והנהגות, ולכן אף על פי שהם מודים בטעותם הם לא מסוגלים לתקן את דרכם בבת אחת, זו עבודה של שנים רבות, הכוללת לימוד של הרבה פרטי הלכות ועבודה עצמית של התגברות על אינסוף רצונות והרגלים מעברם, ולכן לא ראוי להעיר הרבה הערות לאדם כזה אם כבר יש לו מי שמכוון אותו, וכל שכן שצריך לדונו לכף זכות על העבירות שעובר בינתיים.

התיקון של חברך - כל אדם ואדם והתיקון שהשם יתברך קבע לו, כל אדם היצר הרע שלו חזק בדברים אחרים, לפעמים אתה דן את חברך בדבר שאתה תמהה איך יתכן לעשות מעשה שכזה, תמיהתך נובעת מחוסר היכרותך עם יצר הרע של חברך, יתכן שיש לו יצר הרע גדול כל כך בדבר מסויים (כמו שמצאנו בתורה ביהודה ותמר שהמלאך של התאווה כפה אותו לאותו מעשה), ויתכן אפילו שלמרות העבירה שעשה הוא נמצא בשלבי עליה שהתאמץ מאוד לכבוש את יצרו, והמעט שראית שנכשל בו הוא שיפור גדול בשבילו, ויתכן שבדברים אחרים אתה גרוע מחברך, תתבונן וכמעט תמיד תמצא .

היכן גדל חברך - האחד זכה לגדול במחיצתם של גדולי תורה או על כל פנים אנשים יראי שמים, השני גדל בחברה רעה, והשלישי בחברה רעה במיוחד, אדם נולד שלא ברצונו במקום זה או אחר, הוא מושפע הרבה מסביבתו הטובה או הרעה, לפעמים גדל בבית ששם דברו רק בצעקות, או שלא היו זהירים בממון או בכבוד הזולת, ומעולם לא ראה דוגמא אחרת, יתכן שכעת יודע את האמת ומבין מהי הדרך הטובה, אבל קשה מאוד לשנות הרגלים, יתכן שבאופן יחסי למצבו המקורי הוא נחשב צדיק גדול, ואילו השני שגדל בין גדולי ישראל ומתנהג בדרך ארץ - נחות בהרבה ממנו שלא טרח כלל להשתפר.
מנהגים וסגנון חיים שונה - בין עדה לעדה, ובין קהילה לקהילה, ואפילו בין דור לדור, ישנם הבדלים במנהגים, בסגנון החיים, בדפוסי ההתנהגות ובגינוני הנימוס, הדבר מתבטא בכל מיני אופנים, למשל בצורת העמידה, צורת הדיבור, צורת האכילה, צורת התפילה, ישנן מקומות בהם נוהגים שלא להקפיד אחד על השני בדברים מסויימים בעוד שבמקומות אחרים מקפידים מאוד, ישנם דברים המעליבים מאוד בני עדות מסויימות בעוד שבני עדות אחרות לא מתייחסים לזה כלל, ועוד דברים, חוסר הכרת המנהגים של חברך יכולים לגרום לך לפרש בצורה לא נכונה את התנהגותו ולדונו בטעות לכף חובה, ולכן אל תמהר לדונו לכף חובה.

גם אם ראית שחברך עשה דבר לא הגון

יתכן בהחלט שמעשהו של חברך לא חמור כפי שנראה

בגלל שנבע מאחת מהסיבות שמנינו

יש לנו תירוצים רבים להצדיק את עצמינו

וכן ראוי שנעשה עם חברינו

הרבה דעות רעות מריבות וקפידות נובעות מחוסר הבנה

אנא השתדל יותר להבין את חברך כראוי

דנים את האדם במקום את המעשה

בדרך כלל הרואה את חבירו עושה מעשה לא הגון מיד פוסל את חבירו במקום לפסול את המעשה עצמו, וכדי לעשות כן היה צריך לדון את כל מעשיו על כל פרטיהם , וזה תפקידו של בורא עולם ואנו אפילו אם נרצה, אין הדבר ביכולתנו לעשותו כראוי, ולמרות חסרוננו זה, אם נביט גם על הצדדים הטובים של חברנו, נמצא בהרבה מקרים שהוא לא כל כך רע כפי שנראה ממעשה זה, ולכן חשוב להפריד בין המעשה הלא הגון לבין עושהו, ומי מאיתנו אין לו גם צדדים רעים ?

ודע שדרכם של בני אדם לשים לב בעיקר לחסרונות חבריהם, ומעט מאוד למעלות, כך שאפילו אדם המרובה במעלות טובות יפסל לפעמים בגלל חסרון בודד, אף על פי שבאמת צריך להיות הדבר להיפך: ראוי להתלהב מהאדם אפילו בגלל מעלה בודדת ... והפליא לתאר את העניין בספר נפלאותיו לבני אדם (חלק א - עמוד 312) וזה לשונו:

"**אורה של כל מעלה בנפש היהודית אדירה וכבירה, ראויה היא לכל כבוד ויקר, והחסרונות אין בהם ממש, את אלו ניתן לעבד ולאבד, לשנות ולהיטיב ... יש לדעת שהחסרונות משולות לעפר, אך המעלות הן יהלומים שווי ערך. אם שני פניני יהלומים ספונות בתוך שק עפר כלום נגרע ערכם ? אמת שיש עפר שמוטב ולא היה כלל, אך מי יוותר על השק המזוהם הזה, שבו "רק" שני יהלומים יקרים מפז ?!**".

צריך להתאמץ לדון לכף זכות

אדם היקר לנו - כאשר מספרים סיפור רע על אדם היקר לנו, תמיד נמצא דרך להצדיק את מעשהו, גם בגלל שאין אנו מוכנים שיגנוהו, וגם בגלל שאנו קרובים לליבו להבין נקודות אנושיות של חולשה אצלו ויודעים להצדיק אותו, ולכן אדם שלא מתאמץ למצוא צידוק למעשה הרע של חבירו מראה בכך שאינו אוהבו, ובדרך כלל זה סימן שאין לו מספיק אהבת ישראל, וצריך להתחזק בזה ולהחשיב כל יהודי כאחד מאוהביו וכאדם היקר וחשוב לו, ואז יהיה קל בעיניו לדונו לכף זכות (אנו מדברים על כל אותם האנשים שלפי ההלכה צריך לאהבם ולדונם לכף זכות).

כל אחד יודע להצדיק את עצמו - בהרבה מקרים כשמדברים רעה על אדם, אפילו במקרה שהוא יודע שאינו צודק, הוא מחפש ומוצא דרך להצדיק את עצמו, ובאותה דרך ניתן ואנו צריכים להתאמץ ולהצדיק כל יהודי.

גם תירוץ דחוק מתקבל - חייב אדם להתאמץ מאוד ולמצוא תירוץ וצידוק למעשה חבירו, אפילו אם הצידוק דחוק מאוד ואינו מתקבל על הדעת (ובהמשך אי"ה נביא סיפורים המראים כמה התאמצו גדולי ישראל לדון לכף זכות אפילו אנשים שאין חיוב לדונם לכף זכות).

פסול מראש - כאשר אדם מכיר את חבירו שעושה מעשים לא טובים, הוא פוסלו מראש בגלל שכבר מוחזק אצלו שמעשיו רעים, ואינו מנסה לדונו לכף זכות אלא לכף חובה, אע"פ שבמקרים רבים אפשר בקלות לדונו לכף זכות, גם במקרה זה אדם צריך לדון את חבירו לכף זכות אולי הפעם שינה ממנהגו הרע (אלא אם כן הוא בכלל אלה שלפי ההלכה לא צריך לדונם לכף זכות).

אדם שלא מתאמץ לדון את חבירו לכף זכות,
גורם בכך למחלוקת, שנאת חינם, נטירה ונקימה,

לשון הרע ורכילות, ומונע את הברכה מעצמו ומעם ישראל,
ומעכב את גאולתינו - השם יצילנו.
הדן את חבירו לכף זכות המקום ידינהו לכף זכות.

סיפורים בענין כף זכות

כפי שתארנו למעלה ישנם מצבים בהם צריך האדם לחפש דרך להצדיק את מעשה חבירו, ולפעמים לא קל לאדם לעשות כן, לכן הבאנו כאן סיפורים על מקרים המראים עד כמה יכול מעשה להראות רע ... אף על פי שבאמת אינו כזה, ומזה נלמד לאין ספור מקרים שאפשר בקלות לדון לכף זכות!
הסיפורים שהבאנו, בחלקם לקוחים מהספר הנפלא מאזני צדק של הרב דוד גבריאל שליט"א שתודתנו נתונה לו, ובחלקם ממקורות אחרים מפה לאוזן, הסיפורים מעובדים, באופן כזה שבתחילתם לא רואים את צד הזכות, אלא רק לאחר סופם, לנוחות הקורא במקומות מסויימים הוכנסו שמות בדויים של עושי המעשה, הסיפורים אמיתיים ברובם, וכולם ממחישים עד כמה מוטל עלינו להתאמץ ולהצדיק את מעשה חברינו !!!

קשוט עצמך תחילה

ככה זה נראה - כשרבי משה התארח בביתו של דוד יהודי מתחזק, הסביר לו עד כמה חשוב כשקונים מוצרי מזון לשים לב שיש חותמת המאשרת את כשרות המזון לאכילה, ואף לימד אותו על איזה פרטים יש לשים לב בעת קנית מוצרי מזון, דוד שמח ונרגש מאוד שהנה זכה לעלות עוד מדרגה בדרכו החדשה וכעת יקפיד על כשרות, והחל לשים לב לדבר בכל עת שקנה מזון לביתו, יום אחד חשך עליו עולמו כשראה את רבי משה יוצא מחנות המוכרת נבלות וטרפות ובידו מאכל איסור, כל גופו רעד, פניו החווירו והוא נדהם כיצד רבי משה שחשב אותו לצדיק שכזה אינו יכול להתגבר על תאוותו וקונה לעצמו מאכלות אסורים בשעה שהוא מלמד אחרים להזהר בכך?
האם אתה מסוגל לדון מקרה כזה לכף זכות ?
סוף הסיפור - כשנפגשו מבטיהם לפתע, הבחין רבי משה במבטו החוור של דוד ומיד טרח להסביר לו, אל חשש ידידי היקר, המאכל שקניתי אינו לאכילה, מאחר שאני סובל ממחלת עור שאין לה תרופה אחרת, הורה לי הרופא להכין מזה משחה בכדי למרוח על הפצע ... אנחת רווחה נפלטה מפיו של דוד, תודה שאמרת לי הוא מלמל בקול רועד, כשאני ראיתי אותך יוצא מהחנות אמרתי בלבי, אדם זה אין לו יראת שמים, אומר לי כך ועושה אחרת, ואין תוכו כברו, ודבר זה היה שובר אותי מקיום המצוות.

הבן האהוב

ככה זה נראה - מעשה שהיה עם זוג שהיה להם בן יחיד ואהבו אותו מאד מאד. יום אחד ישבו ההורים במרפסת והשקיפו על בנם המשחק בחצר. לפתע ראו אדם גדול ממדים נותן לבנם מכות על גבו. ההורים המבוהלים החלו לצעק על האיש: "כיצד אתה מעיז להכות ילד קטן ! והאיש המשיך להכות את בנם. מיד האב ירד בזעם ובלי שאלות החל מכה את אותו האיש.

האם אתה מסוגל לדון מקרה כזה לכף זכות ?

סוף הסיפור - לאחר שסים להכותו אמר לו האיש: "מדוע אינך שואל מה הסבה שהכיתי את בנך?" והחל מספר לו: "בנך הקטן נחנק בזמן שאכל לחם. ראיתי זאת, נגשתי אליו ודפקתי על גבו על מנת להוציא את הלחם שנתקע לו בגרון. האם בגלל זה צריך אתה להכות אותי !" הבין אביו של הילד שנכונים היו מעשי האיש, מיד הצטער, בקש סליחה שלף את ארנקו ופיצה אותו כספית והודה לאיש שהציל את בנו.

גזלן היתומים

ככה זה נראה - מזלם של ילדי משפחת כהן לא שפר עליהם, לפני שלוש שנים מתו עליהם הוריהם בתאונת דרכים קטלנית, הילדים חיו מן היד לפה בקושי רב, כשבני העיר הרחומים מסייעים בידם, אך חייהם היו קשים מנשוא. יום אחד באו לחנות הבשר לקנות חתיכת בשר קטנה לחג, שלמרות מצבם הקשה הם עשו כל מאמץ ואת דרך התורה לא עזבו, אדון לוי עמד בתור לקופה לאחר הילדים ועקב אחריהם בעיניים רחמניות, הילדים הניחו את חתיכת הבשר הקטנה שבחרו על המשקל שבחנות, והמוכר הגיש להם את הקבלה לשלם, אדון לוי שראה באקראי את הסכום המודפס לתשלום נזעק לפתע והקים קול צעקה מדוע אתה גוזל את היתומים? כל כך הרבה כסף לקחת להם, איך אתה מנצל את היתומים ?!, מיד פרסם מודעות נגד בעל החנות שאסור לקנות ממנו, עד שסגר את החנות והגיע לחרפת רעב בעצמו.

האם אתה מסוגל לדון מקרה כזה לכף זכות ?

סוף הסיפור - לאחר ימים אחדים, נודעה לו טעותו הגדולה, בעל חנות הבשר היה נותן ליתומים מדי שבוע ובכל חג בשר בחינם!!! וכדי שלא יתבזו היתומים היה נותן להם קבלה שכלל אינה שייכת להם כדי ששאר הקונים לא ישימו לב שהם מקבלים בחינם !!! לאחר שהתברר לאדון לוי שכל זה היה כדי לא לבייש את היתומים והם כלל לא היו משלמים את החשבון, נתמלא צער ומיד בקש סליחה מבעל החנות, אך זה היה כבר מאוחר.

איזה חוסר צניעות

ככה זה נראה - מעשה ברב שהיה עוסק בשלום בית בין איש לאשתו, אך כשהיה נפגש בחדרו איתם לשמוע את טענותיהם, היה מושיב את בני הזוג על שלחנו קרוב מאד אליו, ובדברו איתם מסתכל על האיש ... וגם על האישה, ומעשה זה הרתיח את בני העיר שהחלו לרנן על הרב חסר הצניעות.

האם אתה מסוגל לדון מקרה כזה לכף זכות ?

סוף הסיפור - כששמע השמש של הרב שמרננים על רבו, מיד קרא לאחד מהם והסביר לו, הרב אינו שומע טוב לכן יושב קרוב, ואם שמתם לב הרב מושיב את האשה תמיד בצד ימין שלו וזה בגלל שהרב כלל לא רואה בעין ימין (שבת צד.)

העוזרת שגנבה

ככה זה נראה - מעשה באשה שהיתה עוזרת בית בבית עשירים, וכך עבדה בנאמנות שנים רבות, יום אחד לתדהמת בעלת הבית נעלמו כל התכשיטים שהיו חבויים בתוך המקום שתריס החלון מתגלגל לשם. מיד ראה לעוזרת והתחילה צועקת עליה: מי גנב את התכשיטים שלי?! את לא מתבישת ומיד הזמינה משטרה. העוזרת בכתה וחזרה ואמרה לה: אני לא נגעתי בכלום! וכך נפרדו כשאת העוזרת לוקחים למשטרה.

האם אתה מסוגל לדון מקרה כזה לכף זכות ?

סוף הסיפור – יום אחד לאחר כמה חדשים מהמקרה, ראה הילד של בעלת הבית דבר מנצנץ על העץ בגנה, נגש לעץ ולתדהמתו ראה את התכשיטים של אמו בתוך הקן שעשו היונים. מיד הבינו שהיונים לקחו את התכשיטים, ולא העוזרת, מיד הלכה לבית העוזרת לבקש מחילה, אך כשהגיעה לבית אמרו לה שכבר מאוחר ... שדבר זה צער אותה מאד והיא נפטרה מן העולם.

חוצפה שכזו

ככה זה נראה - מעשה שהיה בשדה תעופה באולם המתנה, יושב אדם ליד השלחן ובא אדם נוסף וישב מולו, הוציא תהלים מהתיק וקרא. אחד מהם הוציא חבילת וופלים ושם אותם על השלחן והתחיל לאכול. והנה לפתע הושיט השני את ידו והחל גם הוא לאכול מהוופלים ללא רשותו של חבירו, ולכעסו של בעל הוופלים לא היה גבול מדוע הוא אינו מבקש רשות ?

האם אתה מסוגל לדון מקרה כזה לכף זכות ?

סוף הסיפור – כשבאו לעלות למטוס התגלתה הסיבה לאי ההבנה, הראשון הכניס את ידו לתיק להוציא חפץ, ולהפתעתו נתקלה ידו בחבילת הוופלים שלו כשהיא שלימה,

רק אז הבין שאכל מהופלים של חבירו וביקש את סליחתו, גם לו היו הוופלים מאותו סוג, והוא חשב שהוציאם מהתיק והוא אוכל מהוופלים שלו ...

מאחורי הגב

ככה זה נראה - רות שהיתה צעירה נמרצת חיתה בשכנות טובה עם גברת כהן המבוגרת ממנה בכשלושים שנה, תמיד היתה מסבירה לה פנים ועוזרת לה כשהתבקשה על ידה לשמחת שתיהן, ביחד איתן באותה קומה התגוררה הגברת הדר שלא היתה כלכך מורגלת בעשיית חסד ולכן התפלאה על מעשיה המוגזמים של רות, יום אחד כשהזמינה הגברת כהן פועלים לתקן את ארובת התנור שנתקלקלה התגלתה לגברת הדר כל האמת על היחסים הצבועים של רות לגברת כהן!!! הפועלים פרקו את ארובת התנור, וירדו איתה לעבר המקלט שבבנין כדי לתקנה שם, ולפתע חטפה רות מידיהם של הפועלים הנדהמים את ארובת התנור, ואמרה להם שהם עובדים לחינם כי הארובה בסדר רק הגברת כהן לא כל כל "בסדר" (לא שפויה) והיא "אינה אחראית לדבריה", הגברת הדר שהיתה עדה למתרחש הזדעזעה מהדברים ששמעה, כעת היא הבינה מי היא באמת רות, אמנם היא לבבית ומסבירה פנים אבל מאחורי הגב היא מדברת רע ועושה נזקים.

האם אתה מסוגל לדון מקרה כזה לכף זכות ?

מה באמת קרה – הגברת כהן שגרה לבדה, הוצרכה לנסוע לחוץ לארץ. והואיל והיו ברשותה תכשיטים יקרי ערך וחששה להשאירם בבית, החליטה להחביאם בארובת התנור, ששם אף גנב לא ימצא אותם, וכן עשתה. היא אכן נסעה לחוץ לארץ ואף חזרה, ודבר התכשיטים נשכח ממנה כליל. כאשר הגיע החורף ונסתה להדליק את התנור גלתה כי יש סתימה בארובה. על כן קראה למנקי ארובות שיגיעו לביתה ויתקנו את התקלה. הפועלים שהגיעו, החליטו לנקות את הארובה במקלט, הם פרקו את הארובה, והחלו לרדת עמה למטה. תוך כדי כך נזכרה הגברת כהן שהארבה סתומה בגלל התכשיטים שבה, וחששה שמא הפועלים יקחו את התכשיטים מבלי שתוכל למנעם מכך. במהירות הלכה לרות וספרה לה את המעשה, וזו רצה אל הפועלים ואמרה מה שאמרה כדי להציל את התכשיטים מידם, תוך כדי כך היא עלתה במדרגות ונתנה את הארבה לשכנתה המאשרת, שתכשיטיה נצלו בזכות תושיתה. (הסיפור מעובד קצת, המקור מפי הרבנית חזן)

ירא שמים בסתר כבגלוי

ככה זה נראה – רבי משה הוא יהודי ירא שמים המדקדק במצוות קלה כבחמורה, יום אחד עבר שכנו ברחוב, וראה אותו כשהוא עומד וממתין לקונים על פתח חנות – חנות

של בגדי פריצות!!! אמנם כסף יכול להעביר אדם על דעתו חשב לעצמו אבל עד כדי כך ? שכני משה הידוע כחסיד ישר וירא אלקים, הוא בכבודו ובעצמו בעל חנות של בגדי פריצות ? לאחר מכן הלך אותו שכן ופרסם את מה שראה.

האם אתה מסוגל לדון מקרה כזה לכף זכות ?

מה באמת קרה – אותו יום היה חייב לעבור רבי משה באותו רחוב אף על פי שבדרך כלל נמנע מלעשות כן בגלל זהירותו בשמירת העיניים, ואז נגש אליו אדם ואמר לו: "אדוני, האם תוכל לעשות לי טובה אני צריך לשירותים דחוף, התוכל לשמור כמה דקות על חנותי ? " כן השיב רבי משה ושמר על חנותו מבלי להרים את עיניו ולשים לב שבחנות זו מוכרים בגדי פריצות.

דמעתה מצויה

ככה זה נראה – גברת לוי בשעה טובה בת חמישים – היא התלבשה יפה לכבוד בעלה שצריך להגיע אל ביתו בדקות הקרובות, ואז הם יחגגו ביחד את יום הולדתה, על השולחן פרשה מפה נאה, והכינה נרות יין ומטעמים לסעוד עם בעלה בנעימים, והיא יושבת ומחכה... עברה שעה, עברו שעתיים, ובעלה לא הגיע בינתיים, לאחר כמחצית השעה הגיע סוף סוף בעלה וחיוך על פניו, והיא שכבר אבדה את סבלנותה עמדה על פתח הבית והחלה לצעוק אינך מתבייש לצער אותי ביום הולדתי, בכוונה אתה מאחר, ועוד אתה מחייך ?

האם אתה מסוגל לדון מקרה כזה לכף זכות ?

מה באמת קרה – אותו בעל היה בעל נפלא, הוא רק רצה לשמח את אשתו לרגל יום הולדתה, ומרב רצונו לעשות את רצון אשתו, הלך אחרי עסוקו לחפש לאשתו את המתנה שידע שהיא כל כך אהבה, מחנות לחנות רץ אותו האיש ולא מצא את מבקשו, עקש היה לעשות רצון אשתו ונסע לעוד מקום, ורק לאחר התרוצצות ויגיעה רבה סוף סוף מצא את מבקשו, הטעות היחידה שעשה, שלא הביט בשעונו ...

החנווי הבוגדני

ככה זה נראה – מר כץ אמנם לא היה רב גדול אבל היה חנווני הגון וישר, והיה נושא ונותן באמונה, המוצרים בחנותו היו כשרים, וכמובן גם העיתונים, אבל משך השנים משהו קרה, פתאום דברים השתנו לרעה, אדון כהן שהיה שומר את עיניו, ירד אל המכולת לקנות לביתו, ולפתע הזדעזע ממה שראה, במכולת של מר כץ מראות זוועה, במקום עיתונים צנועים שהיו עד עתה, עמדו בפתח המכולת עיתונים מופקרים בושה וחרפה, לא להאמין בשביל כמה שקלים אדם מוכן למכור חיי עולמים, וחשב לעצמו

רשע בעל המכלת הזה שמוכר עתונים שאסור לקרוא אותם, אדון כהן פרסם את הדבר ברבים, וגרם שיפסיקו לבוא הקונים, ומר כץ התמים לא הבין מדוע הם לא באים, עד שנאלץ לסגור את חנותו.

האם אתה מסוגל לדון מקרה כזה לכף זכות ?

מה באמת קרה – מידי יום בשעת בוקר מוקדמת נזרקים העיתונים בחבילות אל פתחי המכולות על ידי מחלקי העיתונים הנוסעים ברכבם במהירות מחנות לחנות בכדי לחלק, ואלו יש להם רשימה מה לזרוק לפתחה של כל חנות, ובאמתחתם מצויים גם עיתונים לא כשרים ר"ל, כתוצאה מחפזון וטעות של מחלקי העיתונים הגיעה אותה ערימה של עיתונים לא צנועים הישר לפתח חנותו של מר כץ והוא לא היה אשם בכך כלל ...

חסד של אמת

ככה זה נראה – פעם אחת השתתפתי בהלויתו של אחד מנקיי הדעת מירושלים. לאותו נפטר היה ידיד ורע משכבר הימים, שהיו נאהבים ונעימים בחייהם, ושעבדו במחיצה אחת במשך שלשים שנה. לפתע ראיתי שידידו זה פורש מן ההלויה, שהיתה בתחלת דרכה, אינו מלוה את חברו המנוח לבית עולמו כראוי, ובמקום זה נכנס לחנות פרחים שהיתה בסמוך, כדי לקנות עציץ... חשבתי בלבי: הכך ינהג ידיד לחברו הקרוב שהטיב עמו בחייו, ולא יגמל עמו חסד של אמת כלום אינו יכול למצא שעה אחרת לקנות את העציץ, והוא צריך לקנותו בעת ההלויה דוקא.

האם אתה מסוגל לדון מקרה כזה לכף זכות ?

סוף הסיפור - כדי לא לעבור על הכתוב "הוכח תוכיח את עמיתך", נגשתי אליו והוכחתיו על פניו ואמרתי לו: ילמדני ואדע גם אני, הלא שנים היית רע כאח למנוח, ומדוע פרשת מהלויתו כדי לקנות עציץ. הסביר לי אותו יהודי ואמר: מזה שנים מטפל אני במצורע זה אשר מת אתמול. מטעמים מובנים החליטו הרופאים, שאינם יהודים, לשרוף את כל בגדיו וחפציו, שבכללם היה זוג תפלין. התקוממתי בכל לבי שישרפו את התפלין, ואז סוכם ביני לבין הרופא, שעד שעה שתים עשרה בצהרים אביא עציץ, והתפילין יונחו בתוך העציץ העשוי חרס, ויגנזו בתוך האדמה כדין. מוכרח הייתי איפוא לרוץ ולקנות את העציץ על מנת לקבור את התפלין. מאז הוסיף ואמר רבי אריה קבלתי על עצמי לדון כל אדם לכף זכות... (ר' אריה לוין – איש חסיד היה)

הילדה המנודה

ככה זה נראה - אורלי היתה ילדה טובה שקטה וצנועה, חברותיה לכיתה תמיד היו משחרות לפתחה וממתינות שתשחק איתם בהפסקה, יום אחד הופתעה אורלי מאוד

שלא הוזמנה לשחק על ידי חברותיה, כשנסתה לברר את פשר הדבר אצל חבירתה הטובה אורנה, זו הפנתה לה את גבה והתחמקה ממנה, וכן חזר הדבר על עצמו שבוע שלם כשהיא נותרה לה לבדה וכל תחנוניה לא הועילו.
אורלי עברה כמה ימים של בכי מהעצובים והכואבים ביותר בחייה, כל חברותיה לשעבר שהיו מחזרות אחריה כעת מפנות אליה את גבם, והיא אפילו לא ידעה למה, לאחר הפצרות מרובות על חבירתה השיבה לה בכעס: את, שחשבנו שאת צדיקה, כבר לא יכולה להסתיר, ראו אותך בשבוע שעבר קונה המברוגר בחנות לא כשרה! אי אפשר היה להאמין שילדה כמוך כשלא רואים אותה לא יכולה להתאפק!
האם אתה מסוגל לדון מקרה כזה לכף זכות ?
סוף הסיפור - השיבה אורלי כשדמעות בענייה, אני בכלל לא קניתי שם, רק נכנסתי לשאול היכן נמצאת חנותו של מתקן השעונים לאחר ששעוני התקלקל ...

מטבע הזהב

ככה זה נראה – בזמן מלחמת העולם הראשונה לפני כתשעים שנה, בירושלים עיר הקודש, בעת שלטון התורכים המר, היה רעב נורא, אמנם ניתן היה להשיג אוכל אצל הערבים, אבל לא היה כסף לקנות אותו ... , בביתו של מוהל יהודי נחמד והגון היה מטבע יקר ערך – נפוליון זהב!, במטבע זה אפשר היה לפרנס משפחה במשך שנה שלימה.
את הנפוליאון מצא המוהל על הארץ כשהלך בדרך, ושם אותו אחר כבוד למעלה על גבי הארון, ולשמחתו לא היה גבול, אך טרם הספיקו המוהל ובני ביתו להינות מן השלל, צדה עינו של בנם בן השבע את המטבע היפה והנוצץ המונח על הארון, כמובן שהילד לא ידע את ערכו של המטבע ולא הבחין בין מטבע זהב שכזה לסתם מטבעות נחושת צהובים, אבל הוא ידע דבר אחד – שאפשר לקנות בזה סוכריות.
שש ושמח טיפס הילד בזהירות והוריד את המטבע, וצעד אל עבר המכולת, קנה לו מה שרצה ושב למשחקיו, בינתים חזר המוהל לביתו, הציץ על הארון וראה שהנפוליון נעלם! קרא לאשתו ושאלה היכן הנפוליאון, אבל גם היא לא ידעה. כשהגיע הילד ממשחקיו ברחוב, פנו ושאלו אותו: האם לקחת משהו מעל הארון? והילד השיב, כן לקחתי את הכסף והלכתי למכולת וקניתי בו ממתקים.
מיד רצה אמו המבוהלת החוצה אל עבר המכולת ופתחה בצעקות על החנווני : גנב! לקחת את הנפוליון שלי! לקחת נפוליון שלם ובמחירו נתת לילד שלי רק כמה סכריות! אתה רשע מרשע, גנב שבגנבים, הרי זה נורא ואיום! והחלה לבכות ולמרט את שערות

ראשה לעיני העוברים והשבים, החנוני היה נרעש ונרגש וקרא כנגדה: מה את רוצה ממני?! הילד לא נתן לי אלא "חירעלע" (מטבע נחושת זול) לא נפוליון! ילד יכול לטעות מה הוא יודע, אצלו גם חירעלע נראה נפוליון!

בסופו של דבר הלך אבי הילד לבית דין, ושם תארו את כל מהלך הענין, ובמושב בית דין פסקו לפי הדין שבשלחן ערוך בנדון כזה לחיב את החנוני בשבועה! החנוני חזר על טענתו שקבל מהילד רק חירעלע ולא יותר, ואומר בתוקף: אני מוכן להשבע שאני אומר אמת! והנה, כשראה המוהל שהחנוני מוכן באמת להשבע, הוא החליט לוותר, וכי מה הוא יתן לו להשבע לשקר? והוא אכן ויתר על השבועה, אבל על אף שהמוהל ויתר על השבועה, יצא החנוני מבית הדין בראש חפוי, חייו וחיי בני ביתו נהפכו לגיהנום כשכולם מדברים עליהם ודנים אותו לרמאי ושקרן עד שאיבד את פרנסתו.

האם אתה מסוגל לדון מקרה כזה לכף זכות ?

סוף הסיפור - לאחר סיום המלחמה כשהאנגלים שלטו בארץ קיבל המוהל מכתב מיהודי אחד שכתב: באמצע המלחמה אני הייתי רעב, אשתי רעבה, הילדים שלי רעבו, הלכתי ברחוב וראיתי את הילד שלך הולך עם נפוליון זהב ביד, וחשבתי, אם ילד כזה מסתובב עם נפוליון בטח בביתו מצוים הרבה כאלה, ואנחנו הולכים למות ברעב! מה עשיתי החלטתי שבמקרה כזה אפשר לעשות הלואה להציל את חיינו, נגשתי לילד ואמרתי לו, מה יש בידך מיד הראה לי מה שיש בידו, התחלתי לשחק אתו, ובדרך זו לקחתי את הנפוליון מידו ובמהירות החלפתי אותו בחירעלע! הילד לא שם לב ולא הבחין שהחלפתי! ועכשו שהמלחמה עברה, אני מחזיר לך את ההלואה שלקחתי שלא בידיעתך, אבל זה היה באנס גמור מצדי, ואני מבקש סליחתך! החנווני המסכן היה חף מפשע ...

מלבין פני חבירו ברבים

ככה זה נראה – מעשה שהיה עם רבינו הבבא סאלי זצוק"ל שהגיע אליו יהודי לקבל ברכה, ולהפתעתו הרבה במקום לברכו החל הרב להשפילו ולבזותו לעיני הרבים, כשהוא יוצא אבל וחפוי ראש מביתו של הבבא סאלי, כולם התפלאו מה הוא כבר עשה לבבא סאלי, שהבבא סאלי מבזה אותו ברבים ללא סיבה ?!

האם אתה מסוגל לדון מקרה כזה לכף זכות ?

מה באמת קרה – לאחר שהאיש יצא מביתו, שאלו את הבבא סאלי, רבינו הרי אסור להלבין פני חבירו ברבים? הסביר להם שראה (מה שאנו הקטנים לא מסוגלים לראות) שמלאך המוות ליווה את האיש הנכנס אליו, ופירוש הדבר שנגזירה עליו גזירה מן השמים

להפטר באותו היום במיתה משונה מן העולם!!! וכידוע שבושה גם כן נחשבת לשפיכות דמים ולכן יכולה לבטל גזירת מוות, וכן עשה הבבא סאלי, ביישו בכדי להצילו ממוות, בדרכו בחזרה לביתו מהבבא סאלי אכן הופגז על ידי ערבים ובדרך נס ניצל, ומאוחר יותר חזר לביתו של הבבא סאלי להודות לו על שהציל את חייו (ומיותר לציין שלנו הקטנים אסור לבייש שום יהודי).

ביומו תתן שכרו

ככה זה נראה – אדם אחד מן הצפון עבד במשק חקלאי בדרום הארץ, לאחר שלוש שנים בערב יום הכפורים בקש מבעל המשק את שכרו, אמר לו בעל המשק שאין לו לשלם, חשב לעצמו הרי אני צריך לפרנס את אשתי וילדי, והרי הוא עשיר ויש לו רכוש רב, אבקש שיתן לי מרכושו או מאדמתו במקום כסף ואמכור וכך יהיה לי כסף לקנות אוכל לבני ביתי, בקש ממנו כרים וכסתות ואמר לו אין לי, בקש ממנו בהמות אמר לו אין לי, בקש ממנו פירות אמר לו אין לי, וכן כל דבר ודבר שבקש ממנו אמר לו אין לי, וחזר האיש לביתו מאוכזב וכיסו ריק !!!

האם אתה מסוגל לדון מקרה כזה לכף זכות ?

סוף הסיפור - לאחר חג הסוכות , נטל בעל הבית שכרו בידו, בתוספת פיצוי של אוכל ושתיה מרובים והלך לביתו של הפועל לשלם לו, נתן לו את מה שמגיע לו, וישבו ביחד לסעוד, וספר לו שבנו לא עסק בתורה ולכן הוא הקדיש את כל נכסיו לשמים כדי למנוע את בנו מלזכות בהם בירושה, והואיל וכל נכסיו היו מוקדשים לשמים לא יכל לשלם בהם, ולאחר מכן חכמים התירו לו את נדרו, וכעת הוא יכול לשלם. (הסיפור מעובד ומקורו מהגמרא שבת קכז:)

המורה הדייקן

מר כץ הוא מורה מסור וגם דייקן, המשקיע את מיטב כוחותיו במקצועו, כמו כן מקפיד מאוד שלא לאחר, מר כץ מעולם לא אחר לשיעור!!!, יום אחד בשל סיבות שאינן תלויות בו היה חייב לאחר, זה גרם לו צער רב, ובכל זאת השתדל למעט באיחור כלל שניתן, והגיע באיחור של חמש דקות רץ מתנשף ומזיע לכיתתו, ליד הדלת המתין לו דני, אחד מתלמידיו, כשהוא מחייך ומצביע על שעונו, וכאילו אומר לו - המורה, אחרת!, המורה כץ נפגע עד עמקי נשמתו, זה מה שמגיע לי כתמורה לשנים של מסירות ?, הרים את ידו וסתר על פניו של דני.

האם אתה מסוגל לדון מקרה כזה לכף זכות ?

בערב קבל המורה שיחת טלפון מאמו של דני, כשהיא שואלת - מדוע ככה עשית, כשהסביר המורה כיצד לגלג עליו דני, ענתה אימו, המורה, אתה לא הבנת, לדני היה אתמול יום הולדת, ובגלל שהוא כל כך אוהב אותך, הוא חיכה לך להראות לך את השעון החדש שקבל במתנה ...

סיפורי כף זכות של גדולי ישראל

וכעת נביא כמה סיפורי כף זכות על גדולי ישראל להראות עד כמה צריך וניתן לדון לכף זכות

אבא אומנא

פעם אחת שלח אביי שני תלמידי חכמים לנסותו את אבא אומנא (לאחר שראה שבשמים מאוד מעריכים אותו) ולבדוק במעשיו הטובים. באו לביתו ואכלו ושתו, ונתן להם מקום ללון, וקפל תחתיהם שטיחי צמר לישון עליהם. בבקר לקחו האורחים את הבגדים שישנו עליהם, קפלו אותם והביאו אותם לשוק למוכרם, ופגשו את אבא אומנא. אמרו לו מבקשים אנו מכבודו שיאמר לנו כמה הם שוים ויתן לנו מעות תמורתם, ובכך רצו לבודקו אם יחשדם כגזלנים, או שיאמר ששוים הם פחות מערכם האמיתי. אמר להם כך וכך הם שוים. שאלוהו, ואולי שוים הם יותר? ענה להם אני קניתי אותם בסכום זה שאמרתי לכם.

לאחר שנכחו לראות שאדם נאמן הוא, אמרו לו במה חשדת אותנו בעת שלקחנו ממך את הבגדים אמר להם, חשבתי שנזדמנה לכם מצות פדיון שבויים וצריכים אתם מעות והתבישתם לבקש ממני מעות, ולכן לקחתם את הבגדים. אמרו לו מטרתנו היתה לנסות אותך, ועמדת בנסיון, וכעת קח בחזרה את הבגדים. אמר להם איני רוצה לקבלם בחזרה, כי מאותו רגע שנודע לי שלקחתם אותם אמרתי שיהיו לצדקה. ובזכות מעשים אלו נתנו לו מן השמים שלום בכל יום (גמרא תענית כא:)

וידויים של פושעים

מעשה ברבי לוי יצחק מברדיטשוב שהשכים לסליחות בערב ראש השנה, הלך לבית הכנסת ומשמשו עמו. התחילו גשמים יורדים, הלכו והסתתרו שניהם תחת גג של בית אחד. הציץ השמש בחלון, וראה חבורה של ריקים ופוחזים מסבים לשלחן, זוללים וסובאים. נאנח השמש ואמר: הוי כמה הדור פרוץ, באשמורת הבוקר של ערב ראש השנה, יושבים פושעי ישראל אלה ושותים ומשתכרים.

אסור להוציא לעז על בני ישראל נזף בו ר' לוי יצחק, חזקה על בני ישראל שאינם נהנים מהעולם הזה בלא ברכה, אוכלים הם ושותים, ומברכים ברכת הנהנין לפני אכילה ושתיה ולאחריהן, ותבוא עליהם ברכה. הטה השמש את אזנו ושמע כי מתלחשים הם על דבר גנבה שהוציאו לפועל באותו הלילה. עתה ישמע רבנו אמר השמש לרבי לוי יצחק, וידע כי האנשים האלה שכבוד תורתו מלמד עליהם זכות, הם גנבים פשוטים. כן, החזיר רבי לוי יצחק ופניו נהרו, הרי הם בעלי תשובה, יודעים הם כי יום הדין ממשמש ובא ומתודים זה בפני זה על חטא שחטאו בגנבה, כדי שיכנסו לימים הנוראים נקיים מכל חטא.

שבעים שנה נלחם עם יצרו

כשספרו לרבי לוי יצחק מברדיטשוב על יהודי זקן אחד בן שבעים שהמיר את דתו, אמר: הביטו וראו שגם הפחותים שבישראל יש בהם איזה ניצוץ של קדושה, כי הרי גם יהודי מומר זה נלחם שבעים שנה עם יצרו ולא רצה לכפור באלהי ישראל.

העגלון הצדיק

מסופר על רבי לוי יצחק מברדיטשוב שפעם ראה עגלון אחד מבני ישראל שהיה עומד עטוף בטליתו ומוכתר בתפילין, עוסק בתפילתו ומזפת דרך אגב את אופני העגלה, הסתכל רבי לוי יצחק כלפי מעלה, ואמר: רבונו של עולם, ראה והביטה כי אין קדוש כבן ישראל, הרי לפניך עגלון יהודי, איש פשוט מן הפחותים שבעם, ובכל זאת גם בשעה שהוא מזפת את אופני העגלה הריהו לבוש בטלית ותפילין, ועוד ומתפלל לפניך.

אבל הוא לא משקר

הצדיק רבי לוי יצחק מברדיטשוב הלך פעם אחת בתשעה באב ברחובה של עיר, וראה אדם מישראל יושב על הגזוזטרה של ביתו ואוכל סעודתו בפרהסיה, נטפל אליו רבי יצחק ואמר לו: בני, בודאי שכחת שתשעה באב היום? לא, רבנו משיב הלה זוכר אני כי היום תשעה באב. אולי אינך יודע חזר רבי לוי יצחק ואמר לו, שתשעה באב הוא יום צום ואסור לאכל ולשתות בו?

יודע אני שתשעה באב תענית צבור הוא, השיב הלה בעזות מצח. בודאי חלוש אתה והרופאים אסרו עליך את התענית? ניסה ר' לוי יצחק לחפש לו זכות. חס ושלום משיב הלה כשהוא מחייך בריא ושלם אני בכל רמ"ח אברי! נשא רבי לוי יצחק עיניו למרום וקרא: רבונו של עולם, ראה עד כמה מדת האמת של יהודי מגעת, נוח לו ליהודי זה להשים עצמו רשע, ובלבד שלא להוציא שקר מפיו.

רבי עקיבא איגר ונכדו

חתן בנו של רבי עקיבא איגר, שהיה אב בית דין קארניק, שלח פעם מכתב חדושי תורה בצרוף הערות שונות לרבי עקיבא איגר. בין הדברים היה חדוש שלא הובן לו די צרכו. בתשובתו אליו, כותב רבי עקיבא איגר: "אולם מה שכתב נרו יאיר... דברים אלו נפלאו ממני ולא אוכל להבינם... ואולי יש בזה איזה מכוון... בפרט שהסכימו עמו בעלי קרנים חכמי העיר, והמניעה ממני מקוצר המשיג. יאמין לי שישבתי כחצי שעה להתישב איזה מכוון ולא מצאתי, ונצטערתי מאד בחושבי שעל ידי רבוי הטרדות דעתי מיטפשת, חס וחלילה".

כדי למצא איזו כוונה בדברי הנכד, התיישב רבי עקיבא איגר כמחצית השעה, ואחרי שעלתה לו בתוהו לא דן את הנכד, כי אם את עצמו, שדעתו ניטפשה, חלילה, ולזאת מביע צערו שיואיל להעמידו על כוונת דבריו (מאורן של ישראל).

תפילה שנזכה לדון את חברינו לכף זכות

אַדְרַבָּא, תֵּן בְּלִיבֵּנוּ, שֶׁנִּרְאֶה כָּל אֶחָד מַעֲלַת חֲבֵרֵנו וְלֹא חֶסְרוֹנָם,
וּשְׁנִדְבֵּר כָּל אֶחָד אֶת חֲבֵרוֹ בְּדֶרֶךְ הַיָּשָׁר וְהָרָצוּי לְפָנֶיךָ,
וְאֶל יַעֲלֶה בְּלִבֵּנוּ שׁוּם שִׂנְאָה מֵאֶחָד עַל חֲבֵרוֹ, חָלִילָה.
וּתְחַזֵּק אוֹתָנוּ בְּאַהֲבָה אֵלֶיךָ, כַּאֲשֶׁר גָּלוּי וְיָדוּעַ לְפָנֶיךָ,
שֶׁיְּהֵא הַכֹּל נַחַת רוּחַ אֵלֶיךָ, אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.
(מתפילתו של רבי אלימלך מליז'נסק)

תם ונשלם - שבח לבורא עולם
בריך רחמנא דסייען מריש ועד כאן